

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
455-17

meddelad i Stockholm den 3 april 2018

KLAGANDE
AA

MOTPART
Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Jönköpings dom den 11 januari 2017 i mål nr 447-16

SAKEN
Dispens för utbetalning från pensionssparkonto

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förordnar, med upphävande av underinstansernas avgöranden, att 299 000 kr får betalas ut från AAs pensionssparkonto i Skandiabanken AB.

Dok.Id 189836

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

En enskild kan pensionsspara genom insättning på ett konto inom ramen för det individuella pensionssparandet. Utbetalning från pensionssparkontot i form av ålderspension får ske tidigast då spararen fyller 55 år och ska i regel fortgå under minst fem års tid. Spararen medges i vissa fall avdrag vid beskattningen för inbetalningarna på kontot och beskattas när pensionsbeloppen senare betalas ut från kontot. För personer med pensionsrätt i sin anställning har emellertid avdragsrätten successivt begränsats för att numera helt ha avskaffats. För inbetalningar som gjordes under år 2015 fanns rätt till avdrag med högst 1 800 kr. Skatteverket kan medge att en del av kontobehållningen får betalas ut i förtid om det finns synnerliga skäl (dispens). Även vid en förtida utbetalning ska beskattning ske.

AA ansökte om att Skatteverket genom dispens skulle medge att 299 000 kr av kontobehållningen på hans pensionssparkonto skulle betalas ut till honom. Under våren 2015 avsåg han att köpa en bostad och i syfte att betala handpenningen tog han ett lån utan säkerhet om 300 000 kr. Lånet löper med ränta. Bostadsköpet genomfördes emellertid inte. I avvaktan på ett nytt objekt ville han placera 299 000 kr. Av misstag placerade han pengarna på sitt pensionssparkonto (IPS) i Skandiabankens internetbank i stället för på sitt investeringssparkonto (ISK). Först när han skulle ta ut pengarna förstod han att pengarna fanns på fel konto.

Skatteverket avslog hans ansökan och anförde att omständigheterna inte utgjorde synnerliga skäl för dispens.

AA överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som avslog överklagandet.

AA överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten. Kammarrätten avslog överklagandet och anförde att mot bakgrund av pensionssparandets långsiktiga syfte och den restriktivitet som föreskrivs för dispens, bör det ställas höga krav på

att den enskilde informerar sig om villkoren för det sparande som öppnas. En utebliven utbetalning kan i detta fall därför inte anses som stötande.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att han ska medges dispens.

Skatteverket bestrider bifall till överklagandet och anför följande. Dispensregeln är inte avsedd för betalningsmisstag. Eftersom det inte framkommit att det finns ett uppenbart och trängande behov av pensionskapitalet kan en inlåsnings av detta inte anses så stötande att dispens ska medges.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering

Bestämmelser om pensionssparkonton finns i 58 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL. I 21 § anges att ett pensionssparkonto är ett sådant konto som avses i lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande och som uppfyller vissa ytterligare villkor som anges i 58 kap. IL.

Som huvudregel gäller enligt 58 kap. 24 och 25 §§ IL att ålderspension inte får börja betalas ut innan pensionsspararen fyller 55 år och att pensionen inte får betalas ut under kortare tid än fem år.

Skatteverket får emellertid, enligt 58 kap. 32 § andra stycket IL, medge att ett pensionssparkonto avslutas genom en utbetalning i förtid eller att en del av kontobehållningen betalas ut, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I förarbetena till bestämmelserna om individuellt pensionssparande anges att detta är långsiktigt och eftersom det dessutom är förenat med skattefördelar finns det starka skäl att inte tillåta ett fritt utträde. Dispensregeln är avsedd att tillämpas när en utebliven utbetalning närmast framstår som stötande. Det är således inte tillräckligt för dispens att den skattskyldige hamnat i allvarliga ekonomiska svårigheter och förhållandena är ömmande. Dispensprövningen bör, mot bakgrund av att reglerna avser ett långsiktigt pensionssparande, vara starkt restriktiv (prop. 1992/93:187 s. 142 f. och 205).

Uttalandena i förarbetena liksom praxis på området (jfr RÅ 2010 ref. 89 I och II) när det gäller dispensregeln tar särskilt sikte på den skattskyldiges ekonomiska situation och dennes behov av pensionskapitalet. Synnerliga skäl bör dock enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kunna föreligga även i fall då det inte finns ett uppenbart och trängande behov av kapitalet, men en inlåsnings av detta ändå framstår som stötande. Frågan är därmed om det förhållandet att en insättning till ett pensionssparkonto skett av misstag kan utgöra synnerliga skäl för att medge att utbetalning får ske i förtid.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening står det klart att dispens inte kan beviljas enbart på den grunden att inbetalningar skett till ett pensionssparkonto utan att det varit pensionsspararens avsikt att de särskilda bestämmelserna för den sparformen skulle vara tillämpliga. För att synnerliga skäl ska anses föreligga bör krävas att omständigheterna i det enskilda fallet är sådana att det framstår som stötande att neka utbetalning.

AA har vid ett enstaka tillfälle av misstag satt in 299 000 kr på sitt pensionssparkonto trots att pengarna aldrig har varit avsedda för ett långsiktigt pensionssparande. Tvärtom var avsikten att pengarna skulle användas inom en snar framtid för köp av en bostad. Insättningen utgjordes av lånat kapital för vilket han löpande betalar ränta.

Mål nr
455-17

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening framstår det under sådana förhållanden som stötande att neka utbetalning. Det föreligger därmed synnerliga skäl för dispens. Överklagandet ska därför bifallas.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Inga-Lill Askersjö, Mahmut Baran, Mari Andersson och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Marianne Bergqvist.

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 10 februari 2016 i mål nr 364-16
Skattekontoret Nyköpings beslut den 12 januari 2016, diariernr 430-694386-
15/5933